
Szegénység

Készítette: Juhász Judit

e-mail: judit.juhasz@eco.u-szeged.hu

Olvasási idő: 11 perc

Tartalom

- Bevezetés, kérdésfeltevés
- Néhány szegénység-fogalom
- A szegénység nemzetközi, európai és hazai mérőszámai és helyzetképe
- Általános törekvések és célok a szegénység megszüntetéséért

Bevezetés, kérdésfeltevés

A **Milleniumi Fejlesztési Célok** nemzetközi megfogalmazását követően globális léptékben jelentős előrelépés mutatkozott a szegénység felszámolása terén. Számos emberi sors vált jobbá globálisan –, ám nem mindenkié és nem ugyanolyan mértékben. A természet adta erőforrásokból és azok kiaknázásából származó előnyökből milliók nem részesülnek megfelelő szinten. Vajon lehetséges, hogy megszűnjön a Földön a szegénység? Ahhoz, hogy ennek realitását átlássuk, soravesszük, mit tekintünk napjainkban szegénységnek, áttekintjük, hogy a szegénység hány embert érint globálisan, európai és hazai környezetünkben, valamint, hogy mely globális célkitűzések törekednek a szegénység megszüntetésére.

Néhány szegénység-fogalom

A szegénység nem csak az anyagi javak szűkössége, hanem több más dolog mellett a megfelelő lakhatáshoz, egészségügyi ellátáshoz, biztonságos környezethez, erőforrásokhoz, diszkriminációmentes intézményekhez, információkhoz, társas kapcsolatokhoz való hozzáférés hiánya is lehet. Összefoglalóan a méltó emberi élethez szükséges lehetőségek hiánya. A méltó emberi élet azonban mindenki számára mást jelen

A szegénység állapotára vonatkozó fogalmak

A **depriváció** fogalma gyakran használatos a szakirodalomban a szegénység fogalma mellett, sokszor annak szinonimájaként. Általában valami jótól, szükségestől való megfosztottságot fejez ki. A depriváció okai lehetnek biológiai, fiziológiai, társadalmi eredetűek, életmóddal kapcsolatos és egyéntől független okok is. A depriváció fogalmának nagy előnye, hogy több szempontból közelíti meg a hátrányos állapotot, szélesebb spektrum figyelembevételével gondolkodik a szegénységről.

A **szegregáció** fogalma a társadalmi elkülönülés folyamatára utal. Leggyakrabban egy-egy társadalmi csoport tényleges térbeli elkülönülését értjük szegregáció alatt. A szegregáció egyik gyakori velejárója a szegregálódott közösség szegénységi helyzete, ám típusát tekintve a szegregáció nem párosul mindig szegénységgel, sokféle lehet: státusz alapú, életmód alapú, területi alapú, etnikai alapú, nemi alapú,

életkor szerinti stb. A tapasztalatok alapján pedig olyan térbeli szegregáció is létezik, amely nem jelent feltétlenül társadalmi szegregációt is egyben. A szegénységgel együtt járó szegregációt jellemzően magas munkanélküliség jellemzi.

A társadalom észlelésének eredményeképpen jött létre az **érdemes és az érdemtelen szegények** közötti különbségtétel. Az érdemes szegények csoportjába tartozhatnak például a nyugdíjas, tartós beteg, balesetet elszenvedett szegények. A fogalom alapján nekik joguk van a társadalmi támogatásra, érdemesek arra, hiszen nehéz helyzetükről nem tehetnek. Az érdemtelen szegények helyzete a fogalom jelentéstartalma alapján azonban saját, jellemzően hanyag életmódjukból ered. Az érdemtelen szegények gyakorta lustáknak, bűnözőknek tituláltak. Napjainkban az érdemtelen szegénység fogalma egyre kevésbé használatos, mert az fokozhatja a szegényekkel kapcsolatos előítéletet, amely inkább a probléma erősítéséhez semmint megoldásához járul hozzá.

Underclassról beszélhetünk, amikor a lakóhelyi szegregációból fakadó elszigetelődés, munkahelyek hiánya, segélyből élő társadalmi lét, a kitörés, integráció esélyének alacsony szintje jellemző egy-egy közösségre. Egyes megközelítések szerint az underclass tagjai homogén csoportot alkotnak, melynek attitűdjei, kulturális jellegzetességei generációkon átívelődnek. Más empirikus kutatások szerint az underclass csoportja heterogén, különböző közösségek különböző sajátosságokkal rendelkeznek. Nem rendelkeznek sajátos kultúrával, identitással, az underclass nem is tekinthető döntően kulturális jelenségnek.

Szegénységi csapdáról beszélünk, amikor a szegénységben az egyes tényezők (az egészségügyi ellátáshoz, az oktatáshoz, mobilitáshoz, pszichológiai ellátáshoz stb. való hozzáférés nem kielégítő szintje) kölcsönhatásba kerülnek egymással, és egymást erősítve újabb és újabb neheztítő körülményeket generálnak, amelyek eredményeképpen a szegénység mélyebbé és komplexebbé válik, megnehezítve a kitörés esélyét.

A szegénység megszüntetésében segítő fogalmak

A képessé tétel/válás (empowerment) arra a folyamatra utal, amelynek eredményeképpen az érintettek képességeik/lehetőségeik bővülése által olyan életet élhetnek, amelyet az érintettek értékesnek, jónak, az emberi élethez méltónak tartanak.

Az érintetti részvétel a szegénység-enyhítési folyamatok során az érintettek szempontjainak, igényeinek, céljainak valamilyen fokú megjelenése, az érintettek jelenléte, szerepe, aktív befolyása az őket érintő folyamatokra.

Az **autonómia** fogalma arra utal, hogy az egyén autentikus és kompetens a saját életében, önmagában nem független, de független azoktól a faktoroktól és hatásoktól, amelyek megzavarják vagy lerombolják az egyén arra való képességét, hogy egy különleges egyénként, autentikusan funkcionáljon.

Az **együttműködői hatalom** a közös problémakezelésben nyilvánul meg. A kölcsönös támogatás, szolidaritás, kooperáció, sokszínűség, a tehetségek diverzitása és tudás hozzájárul a társadalmi konfliktusok csökkentéséhez, átforgalmazásához, egyenlőbb kapcsolatok kialakulásához.

A **valamire való hatalom** az egyén lehetőségét fejezi ki, hogy képes alkotni, teremteni, produktív tevékenységet végezni, életét és környezetét alakítani.

A **belülről fakadó hatalom** az egyén önértékelésének és önismeretének belső érzékelésével foglalkozik. Belső erőforrás, spirituális erő a remény meglétére és annak elképzelésére, hogy valaki elég erős ahhoz, hogy megváltoztassa saját körülményeit.

Szabad választásról, döntésről beszélhetünk, amikor az adott egyén, közösség, a strukturális kényszerektől nem függetlenül, de önön belátása szerint hoz meg döntéseket.

A szegénységnek számos megjelenési formája van, mindenki kialakít egy képet arról, hogy számára mit jelent a szegénység, és hogyan lehetne tenni a nélkülözés csökkenéséért. De vajon hogyan mérhető a szegénység? Lássuk a hivatalos mérőszámokat és adatokat.

A szegénység nemzetközi, európai és hazai mérőszámai és helyzetképe

Az egy-egy országban jellemző szegénységi szintet az adott országban használatos **nemzeti szegénységi határ** (national poverty line) mutató segítségével jellemezhetjük. Ez legtöbbször minden országban, régióban más. Az **országok közötti összehasonlításokhoz, és a globális adatok aggregálásához** olyan **nemzetközi szegénységi határ** megállapítása szükséges, amely ugyanarra a valós életszínvonalra reflektál minden országban. Erre a legalkalmasabb egy objektív, és abszolút szegénységet mérő egydimenzionális vagy multidimenzionális szegénységi mérőszám.

Az extrém szegénység

A Világbank az emberiség fejlődéséről szóló ENSZ–Jelentés (**Human Development Report**) 1990-es első megjelenése óta próbálkozik a globális szegénység mérésével. E szerint egy személy akkor tekinthető **extrém vagy mélyszegénységben élőknek**, ha kevesebb, mint **1,9 dollárból él** naponta. A nemzetközi szegénységi küszöb a legszegényebb országok nemzeti szegénységi határára reflektál, így azoknak a számát igyekszik megragadni objektív, jövedelmi vagy fogyasztási értéken alapuló, abszolút és egydimenzionális szemléletben, akik a Földünkön a legeslegehezzebb élethelyzetben és a legnagyobb szükségben élnek.

A globális extrém szegénység

Az elmúlt két évtizedben a globális **szegénységi ráták többnyire felére csökkentek 2000 óta**. Annak ellenére, hogy a népesség 1990-től 2015-ig 5,3 milliárdról 7,3 milliárdra növekedett, ezalatt az idő alatt több mint 1 milliárd embernek sikerült kikerülnie az extrém szegénységből. 2,1 milliárd ember egészségügyi hozzáférése javult, és több mint 2,6 millió ember jutott jobb minőségű ivóvízhez, a fejlődő régiókban az alultápláltak aránya majdnem feleződött. A Világbank adatai **alapján 2015-ben globálisan az extrém szegénység aránya 10%-ra csökkent**, amely az eddigi legalacsonyabb elért érték. Jelentős haladás történt nagyon sok országban Kelet-, és Délkelet-Ázsiában, olyan országokban feleződött meg a szegénységi ráta, mint Etiópia, India, Indonézia, Gána és Kína.

A legmagasabb szegénységi arány gyakran a kicsi, törékeny és konfliktusoktól sanyargatott országokra jellemző. Globálisan a legtöbb szegény falusi régióban él, hiányos oktatásban részesül, mezőgazdaságban foglalkoztatott és 18 év alatti. A jelenben 10 emberből 1 még mindig kevesebb, mint napi 1,9\$-ból él, legtöbbször a fejlődő régiókban. **A legtöbb szegénységi küszöb alatt élő ember Dél-Ázsiában és a Szubszaharai Afrikában él.** A Szubszaharai Afrikában a népesség 42%-a a szegénységi küszöb alatt él, ők teszik ki a Föld extrém szegényeinek több mint felét. A szegénység ebben a térségben 9 millió emberrel növekedett 1990 óta, elérve a 413 milliós számot. Ez több, mint az összes többi régióban összesen.

Az emberiség fejlődéséről szóló ENSZ–Jelentés hivatalos adatai szerint 2019-ben 600 millióan éltek extrém szegénységben. A Világ Szegénységi Órája ([World Poverty Clock](#)) valós idejű számításokat közöl a szegénységről, 2030-ig a Föld majdnem összes országára a szegénységenyhítés jelenlegi ütemével számolva. Ezek tájékoztató jellegű adatok, nem tekinthetők hivatalosnak. Az óra szerint jelenleg 686 millió ember él extrém szegénységben. Ezzel az adattal 172 millió emberrel vagyunk lemaradva a fejlesztési célokhoz képest, és a lemaradásunk a COVID-19 járványnak és válságnak is köszönhetően rohamosan növekszik.

A multidimenzionális szegénység

A **multidimenzionális szegénységi index** (MPI: Multidimensional Poverty Index) globális információkat biztosító objektív, abszolút és multidimenzionális szemléletű szegénységi mérőszám. Az index célja, hogy az akut szegénységet számszerűen meghatározza, amelyet úgy értelmez, mint az egyén képtelenségét arra, hogy a nemzetközi egyezmények alapján megállapított minimális szükségletekhez hozzájusson. Az MPI 5,7 milliárd emberről, a globális népesség 76%-ról szolgáltat adatokat, 101 (31 alacsony jövedelmű, 68 közepes jövedelmű és 2 magas jövedelmű) országban hasonlítja össze a multidimenziós szegénységet. Az egyén deprivációját az egészség, oktatás és életszínvonal kategóriájában 10 indikátoron keresztül vizsgálja, és segít annak a felismerésében, hogy ki számít szegénynek és hogyan számít szegénynek. Azok az emberek, akik deprivációt tapasztalnak meg a súlyozott indikátorok legalább egyharmadában, multidimenzionálisan szegény kategóriába kerülnek. Az MPI a nemzetközi szegénységi küszöböt azzal egészíti ki, hogy megmutatja a szegénység természetét és kiterjedtségét aszerint, hogy az egyénnek milyen típusú depriváció befolyásolja leginkább a helyzetét. Az MPI a jövedelmen és fogyasztáson túl tekint, célja, hogy megértse, az emberek hogyan tapasztalják meg a szegénységet többféle módokon.

A globális multidimenzionális szegénység

A 2019 júliusában megjelent „Az egyenlőtlenségek megvilágítása” („Illuminating Inequalities”) című ENSZ publikáció a multidimenzionális szegénység globális adatait foglalja össze. A vizsgált 101 országból 1,3 milliárd ember **(a vizsgált népesség 23,1%-a)** multidimenzionálisan szegény. **A multidimenzionális szegénységben élők kétharmada a közepes jövedelmű országokban él. Globálisan a multidimenzionális szegénységben élők fele 18 év alatti, harmada 10 év alatti gyermek.** Dél-Ázsiában a lányok 10,7%-a nem jár iskolába és él multidimenzionálisan szegény háztartásban, Afganisztánban ez az érték 44%. Dél-Ázsiában az 5 éven aluli gyermekek 22,7%-a tapasztalja meg a háztartáson belüli egyenlőtlenséget a táplálkozásban (amikor legalább egy gyermek alultáplált, legalább egy pedig nem az, ugyanabban a háztartásban). Pakisztánban az 5 éven aluli gyermekek harmada érzékel ilyen egyenlőtlenséget.

Szegénység az Európai Unióban

Az Európai Unióban a társadalmi inklúzió elősegítésének és a szegénység csökkentésének legfontosabb mutatója a **szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya** (at risk of poverty or social exclusion rate). Az objektív szegénységet mérő, abszolút és relatív szegénységi mérést is tartalmazó multidimenzionális szemléletű mutatószámot három indikátor építi fel: **a szegénység kockázatának kitettek aránya, a súlyos anyagi deprivációban élők aránya és a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya.** Amennyiben a három indikátorból akár egy is érvényes az adott személyre, úgy esetében a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata fennáll.

1. Az objektív, relatív szemléletű, jövedelemalapú mérőszám, **a szegénység kockázatának kitettek aránya** (at risk of poverty rate) azon emberek aránya, akik olyan háztartásban élnek, ahol a rendelkezésre álló jövedelem szociális transzferek után kevesebb, mint a nemzeti medián jövedelem 60%-a.
2. Az objektív, abszolút és multidimenzionális szemléletű mutatószám, **a súlyos anyagi deprivációban élők aránya** (severe material deprivation rate) azoknak az embereknek az arányára utal, akik a legtöbb ember számára szükségesnek vélt dolgok jelentős részét kényszerűségből nem engedhetik meg maguknak, és nem képesek megfelelő színvonalú életet vezetni. A súlyos anyagi depriváció a gazdasági állapotra utal, amelyben élő személyekre kilenc deprivációs tételből legalább négy jellemző (pl. a lakás megfelelő fűtésének és melegen tartás

képességének hiánya; váratlan kiadások fedezetének hiánya; kétnaponta hús, hal, vagy azzal egyenértékű tápanyag fogyasztásának hiánya stb.)

3. Az objektív, abszolút és egydimenzionális szemléletű mutatószám, a **nagyon alacsony munkaintenzitás mutatója** (persons living in households with very low work intensity) azon személyek arányára utal, akik nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élnek, azaz, ahol a munkaképes korú személyek a teljes munkapotenciáljuk kevesebb mint 20%-át töltötték munkával az elmúlt 12 hónapban.

Szegénységi adatok az Európai Unióban

Az Európai Unióban 2018-ban 109,2 millió ember, az EU népességének 21,7%-a volt kitéve a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatának. 2009 és 2012 között ez az arány folyamatosan növekedett 123,8 millióig, 25%-ig, majd csökkenésnek indult. Ez alatt az időszak alatt 8,2 millió embert sikerült kiemelni a szegénységből. **2018-ban az Eurostat hét tagállamot is megnevez, ahol a népesség több mint negyede a szegénység vagy társadalmi kirekesztés kockázatában élt.** Bulgária (32.8%), Románia (32.5%), Görögország (31.8%), Lettország (28.4%), Litvánia (28.3%), Olaszország (27.3%) és Spanyolország (26.1%).

Az Európai Unióban 2017-ben az EU népességének 16,9%-a a szegénység kockázatában élt, amely minimális csökkenést jelent 2016-hoz képest (17,3%), de még mindig magasabb a 2008-ban mért 16,6%-os értéknél. 2018-ban ehhez képest az Európai Unió összességét tekintve nem történt változás. Körülbelül 6 emberből 1, **a népesség 16,9%-a a jövedelmi szegénység kockázatának kitétt az EU-ban.** A tagállamok közül 2018-ban 5 emberből több mint 1 ember volt kitéve a jövedelmi szegénység kockázatának Romániában (23,5%), Lettországon (23,3%), Litvániában (22,9%), Bulgáriában (22%), Észtországban (21,9%), Spanyolországban (21,5%) és Olaszországban (20,3%).

Az Európai Unióban 2017-ben a népesség 6,9%-a élt **súlyos anyagi deprivációban**, amely kevesebb a 2016-ban (7,5%) és 2008-ban (8,5%) mért értékekhez képest is. 2018-ban ez az érték **5.8%-ra csökkent.** Súlyos anyagi deprivációban élt Bulgária népességének 20.9%-a, Románia 16.8%-a, Görögország 16.7%-a.

Az Európai Unióban 2017-ben az EU lakosságának 9,3%-a élt alacsony munkaintenzitású háztartásban. Ez az arány szignifikánsan alacsonyabb, mint 2016-ban mért 10,5%-os arány, és közelít a 2008-ban mért 9,2%-os arányhoz. 2018-ban tovább csökkent **az alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya 9%-ra.**

Szegénység hazánkban

Magyarországon a jövedelmi viszonyokra, életkörülményekre vonatkozó felméréseket a **Központi Statisztikai Hivatal** állítja elő. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés fogalma az Európai Unió tagállamaiban széleskörűen elterjedt fogalom a 2000. évi nizzai szerződés óta. Hazánkban a szegénységi viszonyok jellemzésekor elsősorban **az Európai Unióban is használatos mutatószámokat** alkalmazzák. A nemzeti tagállamok a szegénységre vagy társadalmi kirekesztődésre vonatkozó mutatókat egységesen a háztartások jövedelmeire és életkörülményeire vonatkozó EU-SILC felvételtől állítják elő. A KSH az általa előállított adatokat a rendeletnek megfelelően az Eurostat felé továbbítja, akik validálják az adatokat.

Szegénységi adatok Magyarországon

Magyarországon az Eurostat adatai alapján **2018-ban, a lakosság 19,6%-a, 1.887.000 fő volt kitéve a szegénység vagy társadalmi kirekesztettség kockázatának.** Ez az arány kevesebb, mint 2017-ben (25,6%) és 2008 -ban mért (28,2%) értékek.

Magyarországon 2018-ban a lakosság 12,8%-a, 1.227.000 ember volt kitéve a jövedelmi szegénység kockázatának. Ez az érték 2017-hez képest szintén csökkenést jelent, hiszen akkor a lakosság 13,4%-a volt kitéve a jövedelmi szegénység kockázatának, ám 2008-ban ez az érték alacsonyabb volt, mint 2018-ban: a népesség 12,4%-a élt a jövedelmi szegénység kockázatában.

Magyarországon 2018-ban 974.000 ember, a lakosság 10,1% élt súlyos anyagi deprivációban. Ez az arány csökkenést jelent 2017-hez képest is, amikor 1.400.000 ember, a lakosság 14,5%-a élt súlyos anyagi deprivációban, valamint 2008-hoz képest is, amikor a népesség 17,9%-át érintette a súlyos anyagi depriváció terhe.

Magyarországon 2018-ban a lakosság 5,7%-a, 398.000 ember élt alacsony munkaintenzitású háztartásban. 2017-ben a népesség 6,6%-a, 2008-ban a népesség 12,0%-a élt alacsony munkaintenzitású háztartásban, így az elmúlt években csökkenésnek lehettünk tanúi. A World Bank adatai alapján 2015-ben Magyarország népességének 5%-a, 2014-ben 7%-a élt mélyszegénységben - a nemzetközi extrém szegénységi ráta alatt, kevesebb, mint napi 1,9\$-ból.

Hazánkban a fenti adatok alapján a szegénység csökkenési tendenciája reményteljesnek tekinthető, hiszen 2008 óta a jövedelmi szegénység kockázatának mutatóján kívül minden mérőszám esetében csökkenésnek lehettünk tanúi. A valódi állapotok érzékelése azonban nagymértékben elüthet a statisztikai információk sugallta pozitív képtől. A [gyermekszegénység](#) kiterjedtsége, egyes településeken a [munkalehetőségek hiánya](#) és az [alacsony jövedelem](#) kritikus szintje, az [uzsora](#) térhódítása a mélyszegénységben élő közösségek életében, a [drogok](#) térhódítása a szegregátumokban, a [hajléktalanság](#) fokozódó stigmatizáltsága, a [roma](#) gyerekek iskolai hátránya, a [családok szétszakadása](#) a szegénység miatt, a [modernkori rabszolgaság](#) jelenléte más jelenségek mellett egy másik, kihívással teli képet festenek a hazai szegénységi helyzetről.

Általános törekvések és célok a szegénység megszüntetéséért

A **2030-as Fenntartható Fejlődési Keretrendszer** (Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development) napirendi pontjai azt ígérik, hogy senkit sem hagynak hátra a szegénységben. A szegénység megszüntetésére fókuszáló első fejlesztési cél a következőket összegzi:

1. 2030-ra **az extrém szegénység megszüntetése** beleértve minden egyes embert és minden érintett területet.
2. 2030-ra a **nemzeti** szegénységi definíciók alapján számított bármely csoportra vonatkozó (férfiak, nők, gyermekek) **szegénységi arányok legalább megfelelése** a szegénység bármely dimenziójában.
3. 2030-ra a **szegények és sérülékenyek széleskörű elérése**, mérése, a megfelelő nemzeti szociális biztonsági rendszer alkalmazása egészen a legmélyebb helyzetben lévőkig.
4. Annak biztosítása, hogy 2030-ra minden férfinak és nőnek, különösen a szegényeknek és sérülékenyeknek **egyenlő joga legyen a gazdasági erőforrásokhoz**, az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáféréshez, a föld vagy más típusú vagyon feletti tulajdonhoz és rendelkezéshez, az örökséghez, természetes erőforrásokhoz, a megfelelő új technológiához és pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáféréshez, beleértve a mikro-pénzügyeket is.
5. 2030-ra a szegények és sérülékeny szituációkban élők **ellenálló képességének felépítése**, az éghajlattal kapcsolatos extrém történések és más gazdasági, társadalmi és környezeti sokkok és katasztrófák általi kitettségük és sérülékenységük csökkentése.

A Világbank, az Overseas Development Institute (ODI), az Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME), a Brookings Institution és a World Data Lab egymástól független előrejelzései hasonló következtetésekre jutnak a globális szegénységi törekvések eredményeiről. Ezek alapján a szegénységben élők száma ugyan jelentős mértékben csökkenni fog, de **az extrém szegénység nem fog megszűnni 2030-ra.**

Az előrejelzések alapján Ázsiában 2025-re az átlagos szegénységi arány várhatóan 1% alá esik. Három ázsiai országban, Afganisztánban, Észak-Koreában és Pápua Új Guineában folytatólagosan jelen lesz a szegénység 2030-ra is. Dél-Amerikában 2030-ban Venezuelában, Suriname Köztársaságban és Bolíviában, Közép-Amerikában és a Karib-térségben pedig Guatemalában, Hondurasban, Belizeben és Haitin lesz jelen az extrém szegénység. 2023-ra a Föld szegény embereinek 80%-a afrikai lesz, ahol sajnos növekszik a szegények száma. 2030-ig 13 afrikai országban várható az extrém szegénységben élők számának abszolút értékű növekedése. Nigériában 110 millió mélyszegény ember fog élni, Kongóban 61 millió. **2030-ban a Föld legszegényebb 10 országából 9 afrikai lesz a jelenlegi 7-hez képest.** A szegénység csökkenésének üteme előreláthatólag lassulni fog a következő évtizedben. 2030-ra az előrejelzések alapján globálisan több mint 160 millió gyermeket veszélyeztet annak a lehetősége, hogy extrém szegénységben éljen. A legmélyebb helyzetben élők száma körülbelül 500 millió fog megállni.

Az Európai Unió a 2010-ben megfogalmazott Európa 2020 Stratégia alapján az Európai Unió gazdasági megújításához a társadalmi inklúzió elősegítése és a szegénység csökkentése által úgy kívánt hozzájárulni, hogy **legalább 20 millió embert kiemel a szegénység vagy társadalmi kirekesztettség kockázata alól.** Ez előreláthatólag **nem fog teljesülni**, hiszen 2010-ben az EU28-ban 117.907.000 szegénység vagy társadalmi kirekesztettség kockázatában élő embert azonosítottak, míg 2018-ben 110.235.000 emberről beszélhetünk.

Az extrém szegénységben élők gyakran törékeny országok és elhagyatott területek lakói, akiket nagyon nehéz elérni. Azoknak pedig, akiknek sikerül kijutniuk a szegénységből, **az előrelépés sokszor átmeneti,**

a gazdasági sokkok, élelmiszerbizonytalanság és a klímaváltozás visszalépéssel fenyegeti őket. A globális szervezetek a célok elérését a fenntartható, inkluzív és kiegyenlített gazdasági növekedés, a teljes foglalkoztatás, a megfelelő színvonalú mindenki számára elérhető munkahelyek, csökkenő egyenlőtlenségek, emelkedő termelékenység és a megfelelő környezet megvalósításában látják. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének Közgyűlése kikiáltotta **2018-tól 2027-ig az Egyesült Nemzetek Harmadik Évtizedét a Szegénység Megszüntetéséért** (Third United Nations Decade for the Eradication of Poverty), hogy támogassa a hatékony és koordinált nemzetközi együttműködések a fejlesztési célok betartását illetően. Az első fejlesztési cél pontjai két fő általános cél köré épülnek fel:

- **A fejlesztési együttműködések erősítése** által az erőforrások jelentős mobilizációja abból a célból, hogy alkalmas és előre jelezhető eszközöket biztosítsunk a fejlődő országoknak, különösen a legkevésbé fejlett országoknak a szegénység minden dimenziójának megszüntetését célzó programok és rendeletek megvalósításával.
- Olyan szilárd intézkedési keretek megalkotása nemzeti, regionális és nemzetközi szinten a **szegényeket célzó (pro-poor) és gender-érzékeny fejlesztési stratégiák** alapján, amelyek elősegítik a szegénység felszámolási akciókba történő befektetések felgyorsítását.

A nemzetközi törekvések ambiciózus célokat, lényeglátó szempontokat fogalmaznak meg, és tenni akarást, elkötelezettséget sugallnak a szegénység-enyhítés kapcsán. Továbbra is bíznak ugyan a szokásos gazdasági menetrendszerben, a gazdasági növekedésben, és azokban a körülményekben, amelyek a fenntartható, inkluzív növekedés által elméletben sokkal inkább elérhetőek (teljes foglalkoztatás, megfelelő életszínvonal, termelékenység fokozása, egyenlőség, stb.). Ugyanakkor ezzel párhuzamosan szemtanúi lehetünk egy olyan folyamatnak is, amely a szegénységre egy más szemléletben tekint. Ez a szemlélet a mérőszámok meghatározásakor, alkalmazásakor, valamint a célok megfogalmazásakor a szegénységre már nem elsősorban az anyagi javak hiányaként tekint, hanem hangsúlyozza annak multidimenzionális jellegét, a globális és makroszintű környezet alakítása mellett a lokális és problémacentrikus cselekvések jelentőségét is.

A videolecke hivatkozásai

Habitat for Humanity [Rövid betekintés a Föld legnagyobb szegénynegyedeibe és az ott élők kihívásaiba](#)

Business Insider [Mumbai egyenlőtlenségét szemléltető fotók és leírás](#)

Habitat for Humanity Magyarország [Éves jelentés a hazai lakhatási szegénységről 2019](#)

Források és ajánlott irodalom

Eurostat (2019): [Downward trend in the share of persons at risk of poverty or social exclusion in the EU](#). 16 October 2019, Eurostat Press Office, Luxembourg.

Feenstra, C. R. – Inklaar, R. – Timmer, M. P. (2015): [The Next Generation of the Penn World Table](#). American Economic Review, 105, 10, 3150-3182, o.

Juhász J. (2020): A méltó emberi élet esélye – Univerzális és egyéni lehetőségek biztosítása a szegénység megszüntetéséért. Doktori értekezés. Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar, Közgazdaságtani Doktori Iskola.

Kharas, H. – Hamel, K. – Hofer, M. (2018): [Rethinking global poverty reduction in 2019](#). Future Development, The Brookings Institution, Washington, DC.

Roser, M. – Ortiz-Ospina, E. (2019): [Global Extreme Poverty](#). Our World In Data, Global Change Data Lab.

UNDP (2019a): [Human Development Report, 2019](#). Beyond income, beyond averages, beyond today: Inequalities in human development in the 21st century. United Nations Development Programme, New York.

UNDP (2019b): [Global Multidimensional Poverty Index 2019](#). United Nations Development Programme and Oxford Poverty and Human Development Initiative, Oxford.

UNDP (2017): [Human Development Report, 2016](#). Human Development for Everyone. United Nations Development Programme, New York.

UN (2019b): [Sustainable Development Goals](#), Goal 1: End poverty in all its forms everywhere. United Nations.

UN (2015): [The Millennium Development Goals Report](#), 2015. United Nations, New York.

World Bank (2019a): [Poverty and Inequality](#). The World Bank Group.

World Bank (2019b): [International Comparison Program \(ICP\)](#). The World Bank Group.

Önellenőrző kérdések

1. A szegénység állapotára vonatkozó fogalmak átolvasása után fogalmazd meg saját magad számára, hogy mi a szegénység!
2. A szegénység megszüntetésében segítő fogalmak átolvasását követően gondolkodj azon és próbáld megfogalmazni, hogy mi a közös bennük! Mi lehet a szegénységből való kilépés fontos mozzanata?
3. A Világbank és az ENSZ meghatározása szerint mi a mélyszegénység vagy másképpen az extrém szegénység definíciója?
4. Körülbelül a globális népesség hány százaléka él extrém szegénységben? Mit gondolsz erről a számról? Sok vagy kevés?
5. A multidimenzionális szegénységi index miben más, mint az extrém szegénységi ráta mutatója?
6. Az extrém szegénységi ráta vagy a multidimenzionális szegénységi index szerint magasabb a globális szegénység mértéke?
7. Melyik az a legfőbb mutatószám, amelyre az Európai Unió alapozza a szegénységi felméréseit?
8. Mely országokat érint leginkább az Európai Unióban a szegénység problémája?
9. Hogyan foglalnád össze hazánk szegénységi helyzetképét?
10. Mit mondanak az előrejelzések a szegénység megszüntetésével kapcsolatosan 2030-ra kitűzött célokról? Véleményed szerint hogyan befolyásolja mindezt a COVID-2019 járvány?

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014